

Förskolors arbete med likabehandling

Bakgrund och syfte

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att följa upp hur förskolor och skolor arbetar med anledning av lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, som trädde i kraft den 1 april 2006.

Resultaten av denna studie ska bland annat användas för att Skolverket ska kunna föreslå stödjande insatser som eventuellt kan behövas för att lagen ska följas.

Är du rektor/chef för flera förskolor?

Du som är rektor/chef för flera förskolor kan få flera enkäter. Vi är tacksamma om samtliga besvaras utifrån den förskola som respektive enkät avser. Denna enkät avser nedanstående förskola:

Besvara helst enkäten tillsammans i en grupp

Enkäten skickas ut till de utvalda förskolornas rektor/chef, men vi ser helst att enkäten besvaras tillsammans av flera personer, t.ex. någon/några som tillhör ledningen och/eller någon/några av personalen. På så sätt kan svaren spegla flera personers erfarenheter och kunskaper om förskolans arbete mot diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Alla svar är viktiga!

Er förskola är en av 1 800 slumpmässigt utvalda förskolor. För att resultaten ska bli representativa och tillförlitliga är det viktigt att få svar från så många av de utvalda förskolorna som möjligt. Vi hoppas därför att ni ska se det positiva värdet med att delta i undersökningen. Er medverkan är frivillig men ert svar är mycket viktigt.

Samråd har skett med Sveriges Kommuner och Landsting.

Vi ber er svara på frågorna och skicka tillbaka blanketten i det portofria svarskuvertet så snart som möjligt, helst före onsdagen den 2 april 2008.

Stort tack på förhand för er medverkan!

Med vänlig hälsning,
Charlotte Samuelsson

Kontakta oss gärna

Information om undersökningen eller hjälp med frågorna:

Charlotte Samuelsson, Skolverket 08 – 52 73 34 48 charlotte.samuelsson@skolverket.se
Anneli Melén, Skolverket 08 – 52 73 31 46 anneli.melen@skolverket.se

Frågor om insamlingen eller hanteringen av frågeblanketten:

Daniel Samuelsson, SCB 019 – 17 65 17 daniel.samuelsson@scb.se
Kerstin Båsjö, SCB 019 – 17 61 23 kerstin.basjo@scb.se

Hur hanteras svaren av SCB och Skolverket?

Efter avslutad insamling kommer SCB att avlägsna alla identitetsuppgifter innan materialet överlämnas till Skolverket för fortsatt bearbetning.

I de resultat som kommer att presenteras framgår aldrig vad enskilda förskolor har svarat. Resultaten kommer dessutom enbart att presenteras på nationell nivå.

Hjälp oss att underlätta bearbetningen av era svar

Markeringarna kommer att läsas optiskt i en så kallad skanner. Det är därför viktigt att tänka på följande när ni besvarar frågorna:

– Använd kulspetspenna, svart eller blå.

– Markera om möjligt *innanför* rutorna

– så här

– **inte** så här

– Om ni *ångrar* er och behöver *ta bort ert kryss*, täck hela rutan

– så här

Inledande bakgrundsinformation

Alla människors lika värde är ett av de värden som lyfts fram i läroplanerna för förskola och skola och som lagstiftningen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling syftar till att värna om.

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever omfattar fem diskrimineringsgrunder:

- **Kön** – flicka/kvinna, pojke/man och transsexuella personer. Transsexuell är en person som själv upplever sig vara av motsatt kön jämfört med sitt biologiska kön.
- **Etnisk tillhörighet** – personer som tillhör en grupp som har samma nationella eller etniska ursprung.
- **Religion och annan trosuppfattning** – en religiös, livsfilosofisk eller annan motsvarande livsåskådning. Annan trosuppfattning ska läsas i förhållande till religion.
- **Sexuell läggning** – heterosexuell, homosexuell och bisexuell läggning.
- **Funktionshinder** – varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga.

Diskriminering innebär ett missgynnande av ett barn/en elev på grund av någon av ovan nämnda diskrimineringsgrunder.

Trakasserier är ett uppträdande som kränker ett barns/en elevs värdighet och som har samband med någon av ovan nämnda diskrimineringsgrunder.

Annan kränkande behandling är ett uppträdande som kränker ett barns/en elevs värdighet men som inte har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Frågorna avser den förskola som finns angiven på enkätens framsida.

1. Vilket av följande stämmer in på er verksamhet?

- Förskolan drivs i kommunal regi }
 Förskolan drivs i enskild regi } **Gå till fråga 2**

- Vi bedriver familjedaghem, öppen förskola, skoldaghem, skolbarnsklubb m.m. }
 Vi bedriver inte förskoleverksamhet } **Tack för er medverkan!**
 Ni ska inte svara på fler frågor.
Skicka in frågeblanketten med ert svar för fråga 1 i det bifogade svarskuvertet.

2. Har följande varit med och besvarat denna enkät?

	Finns ej	Ja	Nej
a) Någon/några som tillhör förskolans ledning		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
b) Någon/några som tillhör förskoleteam/resursteam eller motsvarande	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
c) Någon/några av förskolans personal som inte tillhör någon av ovan nämnda grupper		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

3. Har ni en likabehandlingsplan för er förskola?

Ja → **Gå till fråga 4**

Nej, vilket beror på:

} **Gå till fråga 8**

4. Har följande medverkat i framtagningen av er förskolas likabehandlingsplan och vad har deras roll i arbetet varit?

<i>Fler än ett kryss per rad är möjligt.</i>	Finns ej	Nej	Ja, har skrivit planen	Ja, har deltagit i arbetsgrupp	Ja, har fått komma med synpunkter
a) Någon/några som tillhör förskolans ledning		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
b) Någon/några som tillhör förskoleteam/resursteam eller motsvarande	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
c) Någon/några bland personalen som inte tillhör någon av ovan nämnda grupper		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
d) Ett eller flera barn		<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
e) Någon/några vårdnadshavare		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
f) Någon/några "utomstående" personer, t.ex. kommuntjänsteman eller forskare		<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>



5. Innehåller er förskolas likabehandlingsplan åtgärder/insatser som ska genomföras detta eller nästa år med syfte att förebygga trakasserier i er förskola, dvs. åtgärder/insatser som är kopplade till en eller flera av diskrimineringsgrunderna?

Kryssa för ett eller flera svarsalternativ.

- | | |
|--|---|
| <input type="checkbox"/> Nej | <input type="checkbox"/> Ja, för religion och annan trosuppfattning |
| <input type="checkbox"/> Ja, för kön | <input type="checkbox"/> Ja, för sexuell läggning |
| <input type="checkbox"/> Ja, för etnisk tillhörighet | <input type="checkbox"/> Ja, för funktionshinder |

Om ni svarat ja på ett eller flera svarsalternativ – ange gärna ett eller flera exempel på dessa åtgärder/insatser och ange vilken diskrimineringsgrund som är kopplad till respektive exempel:

6. Hur har följande grupper fått information om innehållet i er förskolas likabehandlingsplan?

Fler än ett kryss per rad är möjligt.

	De har ännu inte fått information	De har fått skriftlig information	De har fått muntlig information
a) Personal	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
b) Vårdnadshavare	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
c) Barn	<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>

7. Tycker ni att något har varit svårt i arbetet med er förskolas likabehandlingsplan?

- Nej
 Ja, nämligen:





Formuleringen ”olika former av kränkningar” omfattar i denna enkät diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Se definitioner av dessa begrepp på den andra sidan av försättsbladet.

8. Har eller gör ni något av följande i er förskola för att främja likabehandling och förebygga olika former av kränkningar?

	Ja	Nej
a) Förskolan har ett eget förskoleteam/resursteam med kurator eller motsvarande eller har tillgång till ett elevvårdsteam med kurator eller motsvarande, t.ex. i en närliggande skola	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
b) Förskolan har trivselregler som har tagits fram tillsammans med barn	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
c) Förskolans personal arbetar kontinuerligt med självvärdering och reflekterar regelbundet över sitt förhållningssätt gentemot olika barn	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
d) En stående punkt på dagordningen vid regelbundna personalmöten handlar om barnens trivsel och trygghet i förskolan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
e) Samlingar eller samtalsstunder genomförs regelbundet där barnen – utifrån ålder och mognad – får möjlighet att reflektera kring alla människors lika värde	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
f) Förskolans personal arbetar så att barnen ges möjlighet att sätta sig in i andras känslor och situationer, t.ex. genom dramatiseringar, dockteater, sagor och berättelser	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
g) Förskolans personal lyfter fram både barnens likheter och olikheter på ett positivt sätt och förmedlar att olikheter är en tillgång i gruppen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
h) En eller flera av förskolans personal har varit eller har tagit emot personer på studiebesök med syfte att utbyta erfarenheter om hur man kan arbeta förebyggande och/eller stoppa olika former av kränkningar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
i) En eller flera av förskolans personal deltar i nätverk för att utbyta erfarenheter om främjande och förebyggande arbete och/eller hur man kan stoppa olika former av kränkningar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

9. Arbetar ni i er förskola utifrån en eller flera metoder/modeller/program som syftar till att förebygga olika former av kränkningar?

Metoden/modellen/programmet kan vara lokalt anpassad till er förskola.

Nej Ja, och den/de kallas för (om inget ”känt” namn, beskriv kort):

Det finns ytterligare utrymme att skriva ert svar för fråga 9 på nästa sida.





Här kan ni skriva resten av ert svar på fråga 9 om utrymmet på föregående sida inte var tillräckligt.

10. I vilken utsträckning handlar det ni gör i er förskola för att främja likabehandling och förebygga olika former av kränkningar om ...

	Mycket stor	Ganska stor	Ganska liten	Mycket liten	Inte alls
a) ... frågor om kön/genus?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
b) ... frågor om etnisk tillhörighet?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
c) ... frågor om religion och annan trosuppfattning?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
d) ... frågor om sexuell läggning?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
e) ... frågor om funktionshinder?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Kommentera gärna era svar för fråga 10:





11. Har förskolans personal fått intern och/eller extern utbildning inom nedanstående områden?

	Ja, alla/ de flesta	Ja, någon eller några	Nej
a) Hur man kan arbeta för att främja likabehandling och förebygga olika former av kränkningar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
b) Metod/modell/program som syftar till att förebygga olika former av kränkningar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
c) Hur man genomför en kartläggning för att få kunskap om förekomsten av olika former av kränkningar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
d) Hur man utreder och dokumenterar händelser/ärenden avseende olika former av kränkningar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
e) Hur man genomför svåra samtal med barn och vårdnadshavare om händelser/ärenden avseende olika former av kränkningar	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
f) Hur man akut kan åtgärda olika former av kränkningar med syfte att se till att de upphör	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
g) Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
h) Framtagandet av en likabehandlingsplan	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

12. Har förskolans personal fått intern och/eller extern utbildning om diskrimineringsgrunden ...

	Ja, alla/ de flesta	Ja, någon eller några	Nej
a) ... kön?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
b) ... etnisk tillhörighet?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
c) ... religion och annan trosuppfattning?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
d) ... sexuell läggning?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
e) ... funktionshinder?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

13. Kommentera gärna era svar för frågorna 11 och 12:





14. Gör ni något annat i er förskola för att främja likabehandling och förebygga olika former av kränkningar än vad som framgår av era svar på frågorna 8-13?

15. Finns det något ni vill ha eller göra för att kunna bli ännu bättre på att främja likabehandling och förebygga olika former av kränkningar?

Bortse i ert svar på denna fråga från olika typer av resurser, t.ex. ekonomi och tid, som kan sätta gränser för vad som är möjligt.





16. Har ni sedan våren 2006 genomfört någon kartläggning för att få kunskap om den aktuella situationen avseende olika former av kränkningar i er förskola?

Kryssa för ett eller flera svarsalternativ.

- Ja, med hjälp av samtal/intervjuer med barnen på förskolan
- Ja, med hjälp av samtal/intervjuer och/eller enkät till förskolans personal
- Ja, med hjälp av samtal/intervjuer och/eller enkät till vårdnadshavarna
- Ja, med hjälp av iakttagelser gjorda av förskolans personal
- Ja, med hjälp av analys av tidigare händelser/ärenden avseende olika former av kränkningar i förskolan
- Ja, på annat sätt: _____
- Nej

17. Finns det någon/några i er förskola som är utsedda att ansvara för att ta reda på vad som har hänt när ett barn känner sig eller är kränkt av ...

Nej Ja → Om ja, vem/vilka? *Skriv titel/funktion eller dylikt, ej namn på person.*

... ett eller
flera andra
barn?

Nej Ja → Om ja, vem/vilka? *Skriv titel/funktion eller dylikt, ej namn på person.*

... en eller
flera av
förskolans
personal?

Kommentera gärna era svar för fråga 17:



+

+

18. Har ni i er förskola utarbetat förslag på akuta åtgärder för att stoppa olika former av kränkningar?

Nej

Ja, och ett eller flera exempel på dessa åtgärder är:

19. Har ni i er förskola fått information om lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever?

Kryssa för ett eller flera svarsalternativ.

Ja, från kommunförvaltningen eller motsvarande

Ja, från Skolverket, t.ex. de allmänna råden "För arbetet med att främja likabehandling"

Ja, från Myndigheten för skolutveckling

Ja, från en eller flera av ombudsmännen (Jämo, DO, HomO, HO) eller från Barn- och elevombudet

Ja, från forskare på universitet/högskola

Ja, från annan källa: _____

Nej

20. Tycker ni att ni har fått tillräckligt med information om lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever?

Ja

Nej

+

Stort tack för er medverkan!

+